

2024-09-12
LI2023/00191
LI2024/01686

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Statens jordbruksverk

551 82 Jönköping

Uppdrag att analysera behovet av och möjligheterna att stärka skyddet av jordbruksmark och att analysera om livsmedelsproduktion eller biologisk mångfald bör främjas ytterligare i samband med att mark används för solcellsparker

Regeringens beslut

Regeringen ger Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) i uppdrag att analysera behovet av och möjligheterna att stärka skyddet av jordbruksmark.

Jordbruksverket ska lämna en analys av konsekvenserna för livsmedelsförsörjningen och jordbrukets konkurrenskraft om inte skyddet för jordbruksmark stärks. Analysen ska utgöra en fördjupning avseende behovet av skydd av jordbruksmark mot exploatering beaktat omvärldsläget och totalförsvarets övriga behov, exempelvis elproduktion. Den ska utgöra ett kompletterande kunskapsunderlag när det gäller frågan om jordbruksmark som nationellt territoriellt anspråk alternativt som riksintresse. Analysen ska också redogöra för hur det nuvarande skyddet för jordbruksmark i 3 kap. 4 § miljöbalken fungerar.

Jordbruksverket ska också analysera i vilken utsträckning den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) kan användas för att främja att såväl åkermark som betesmark kan nyttjas för livsmedelsproduktion eller för att stärka biologisk mångfald i samband med att marken används för solelproduktion. Myndigheten ska även analysera fördelar och nackdelar med olika typer av åtgärder inom GJP, inklusive för olika ägoslag. Analysen ska dessutom omfatta behovet av att återställa jordbruksmarken om solcellsparker avvecklas. De förslag som Jordbruksverket lämnar ska vara analyserade utifrån ett statsstödsrättsligt perspektiv.

Jordbruksverket ska när uppdraget utförs inhämta synpunkter från berörda myndigheter och andra aktörer, däribland Boverket, länsstyrelserna, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Statens energimyndighet och Sveriges Kommuner och Regioner.

Jordbruksverket ska senast den 29 november 2024 lämna en muntlig delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider och särskilt om analyserna av förslag om jordbruksmark som nationellt territoriellt anspråk alternativt riksintresse.

Jordbruksverket ska senast den 1 mars 2025 lämna en skriftlig slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

Frågan om att stärka skyddet av jordbruksmark mot exploatering har länge diskuterats och förslag till ökat skydd har presenterats i ett antal utredningar och studier.

Jordbruksverket inkom den 1 september 2022 med en skrivelse som underströk behovet av att se över lagstiftningen kring exploatering av jordbruksmark (LI2023/00191). Myndigheten framhåller i skrivelsen bland annat att livsmedelsförsörjningen är ett av de prioriterade områdena i det civila försvaret och att jordbruksmark därför bör ses som relevant ur ett totalförsvarsperspektiv. Jordbruksverket uppger att det är av vikt att frågan utreds ur ett så brett perspektiv som möjligt för att på ett hållbart sätt skydda jordbruksmarken för överskådlig tid. I skrivelsen anger verket att flera tidigare utredningar har undersökt relevansen av att utse jordbruksmark som riksintresse men då kommit fram till att det inte är ändamålsenligt. Samtidigt konstaterar Jordbruksverket att mycket har hänt sedan dess och att det därför kan vara tillfälle att omvärdera den slutsatsen. Myndigheten konstaterar också att det tillkommit frågor om solceller på jordbruksmark. Jordbruksverkets bedömning är därför att det kommer att finnas ett fortsatt tryck och anspråk på jordbruksmark vilket ökar behovet av ett tydligt förhållningssätt.

Med anledning av ett förändrat omvärldsläge och ett förnyat fokus på frågan anser regeringen att Jordbruksverket bör ges i uppdrag att analysera frågan

ytterligare. Regeringen ser, i ljuset av ökat intresse av solcellsparker på jordbruksmark, behov av att undersöka hur det kan främjas att detta görs på ett sätt som säkrar att jordbruksmarken kan nyttjas för livsmedelsproduktion eller för att stärka biologisk mångfald samtidigt som marken används för solelproduktion.

På regeringens vägnar

Peter Kullgren

Agnes Völlo

Kopia till

Finansdepartementet/BA och SFÖ

Klimat- och näringslivsdepartementet/BK, E, KL, NIM, Nm och Me

Landsbygd- och infrastrukturdepartementet/BB och SPN

Kulturdepartementet/KKM

Boverket

länsstyrelserna

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Statens energimyndighet

Sveriges Kommuner och Regioner